

Wet zorg en dwang

Onvrijwillige zorg

Irme de Bonth, Janneke Stegink,
Janna Stout, Tamara Streng,
Jeroen Schumacher

Vrijheid

Ieder mens heeft recht op vrijheid en
veiligheid

Dit recht is vastgelegd in de Nederlandse
Grondwet

Leven in vrijheid is normaal

Programma

Na deze workshop:

- Kent u de 9 vormen van onvrijwillige zorg
- Heeft u kennisgemaakt met wat dit betekent voor uw praktijk.

Wat gaan we doen:

Korte inleiding

- Uitgangspunt Nee, tenzij
- Wanneer spreken we over onvrijwillige zorg?
- Wie bepaalt of iets onvrijwillige zorg is?

Aan de slag:

U gaat aan de slag met een casus

Geschiedenis in Zorg & Dwang

Wetgeving voor besluitvorming over onvrijwillige zorg / dwangbehandeling:

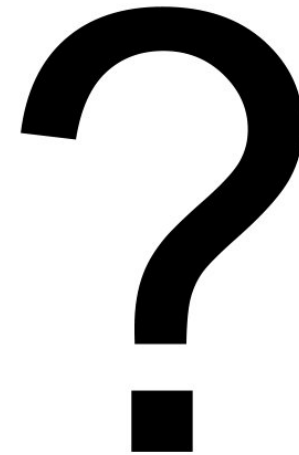
- 1884 Krankzinnigenwet
  - Wet op hoofdlijnen voor mensen in de psychiatrie
  - Na 110 jaar follow up

- 1994 Wet Bopz
  - Focus op opname en wanneer en hoe inzet van middelen en maatregelen: gericht op professionals

- 2020 Wet zorg en dwang
  - Focus op preventie: een clienten-wet
  - Doelgroepen: mensen met verstandelijke beperking + mensen met dementie

Van Bopz naar Wzd

Vrijheidsbeperkende
maatregelen

≠

Onvrijwillige zorg

Wat is onvrijwillige zorg?

Onvrijwillige zorg is:
zorg waarmee de cliënt of zijn
vertegenwoordiger niet instemt
en zorg waarmee de vertegenwoordiger
heeft ingestemd maar waartegen de cliënt
zich verzet.

Wat zijn de belangrijkste regels voor onvrijwillige zorg?

De Wzd heeft een heel eenvoudig uitgangspunt:

Geen onvrijwillige zorg, tenzij...

- er 'ernstig nadeel' is of dreigt en
- er geen andere oplossingen/alternatieven zijn om dat te bestrijden.

Daarbij moet de gekozen oplossing in de praktijk voor de cliënt ook **werken**, maar dan de **lichtste vorm**, in **verhouding** staan tot ernstig nadeel en **zo kort mogelijk**. En er moet ook gelijk aan mogelijke **afbouw** worden gewerkt.

9 categorieën van onvrijwillige zorg

1. Het toedienen van vocht, voeding en medicatie en medische (be)handelingen bij mensen met een verstandelijke beperking of dem|entie, voor behandeling van een lichamelijke aandoening
2. Het beperken van de bewegingsvrijheid (ook fixatie)
3. Insluiten (ook separatie)
4. Toezicht op de client
5. Onderzoek van kleding of lichaam
6. Onderzoek van woonruimte op drugs en gevaarlijke voorwerpen
7. Controle op drugs
8. Beperking in het inrichten van het eigen leven, waardoor de cliënt iets moet doen of laten (bijv. gebruik van telefoon of computer)
9. Beperking in het ontvangen van bezoek (bijv. bij loverboy problematiek)

B.v. medicatie verdekt toedienen, gedragsmedicatie buiten richtlijn, medische controles

B.v. diepe stoel, rolstoel op rem, gordel in rolstoel

B.v. bewegingsmelder, uitluisterapparatuur, belmat,

B.v. wassen of douchen, geen relatie medebewoners, max 3 koppen koffie per dag

“Gelijkgesteld aan onvrijwillige zorg”

Bepaalde vormen van zorg, bij **wilsonbekwame** cliënten ter zake, worden gelijkgesteld aan onvrijwillige zorg, ook al stemt de cliënt of zijn vertegenwoordiger in met het toepassen van die zorg, of verzet de cliënt zich niet tegen de zorgverlening.

Dit zijn:

- a. het toedienen van gedragsmedicatie buiten de richtlijn,
- b. een maatregel die tot het gevolg heeft dat de cliënt enige tijd in zijn bewegingsvrijheid wordt beperkt
- c. de mogelijkheid tot insluiting,

Hier is het stappenplan altijd van toepassing.

Wie is betrokken bij onvrijwillige zorg?

De Wzd casus checker!

1. Is de wet op deze persoon van toepassing?
2. Is er sprake van zorg in het zorgplan behorend tot de negen categorieën Wzd?
3. Heeft de cliënt en/of cliëntvertegenwoordiger met deze zorgvorm ingestemd en is er sprake van GEEN verzet?
4. Is de cliënt wilsonbekwaam ter zake En is er sprake van zorg behorende tot de 3 uitzonderingen: insluiting, beperking bewegingsvrijheid, gedragsmedicatie buiten richtlijn?
5. Bij toepassing van onvrijwillige zorg: zijn de randvoorwaarden geregeld?

Voor meer informatie

Voor actuele info over de WZD:

- www.dwangindezorg.nl
- www.vilans.nl
- www.zorgvoorbeter.nl
- www.kennisgehandicaptensector.nl

Dank voor uw aandacht!

Vervolg van het programma en locaties

- 13.45 uur: Start eerste workshopronde
- 14:30 uur: Pauze
- 15:00 uur: Start tweede workshopronde
- 15.50 uur: Start derde workshopronde
- 16.35 uur: Borrel

Workshops (zie bevestigingsmail)	Organisatie	Zaal
1) Stappenplan	Vilans	
2) Verzet	NVO/NIP	
3) Onvrijwillige zorg	Vilans	
4) Zorginhoudelijke, juridische en medische expertise bij opname in een Wzd accommodatie	CIZ	
5) Vertegenwoordiging cliënt	Raad op Maat	
6) Toezicht	IGJ	
7) Ervaringen uit de pilots	Significant	
Pauze: Landelijke Faciliteit CVP		